

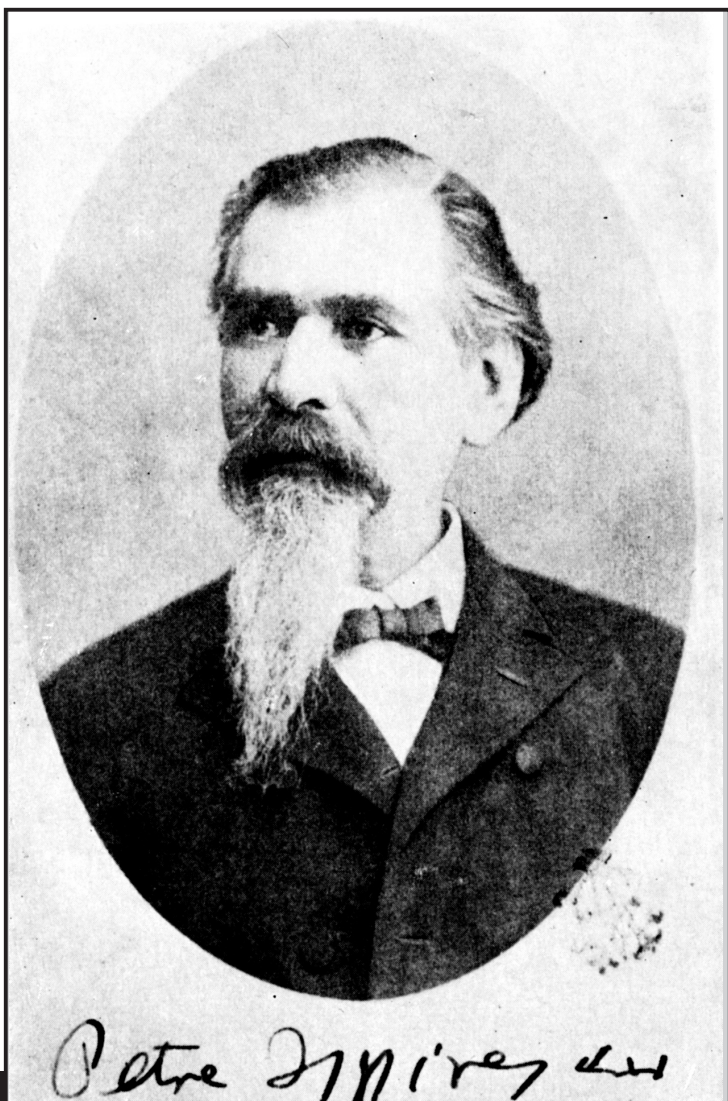
PETRE ISPIRESCU

SNOAVE ȘI BASME

ANDREAS PRINT

Portretul lui PETRE ISPIRESCU (1830 – 1887) cu semnătură originală.
Biblioteca Academiei Române (Cabinetul de stampe).

Petre Ispirescu

SNOAVE și BASME

Snoave sau povești populare ❖ Basme păgânești

Ediție îngrijită de **Laura Ivona Dumitru**

Coperta și ilustrațiile **Vasile Olac**

ANDREAS PRINT

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ISPIRESCU, PETRE

Snoave și Basme / Petre Ispirescu - București:
Andreas, 2013

ISBN 978-606-8271-39-2

DIFUZOR EXCLUSIV:
AGENȚIA DE DIFUZARE DE CARTE
IVO PRINT

Calea Griviței nr. 158, demisol, sector 1, București

Tel./Fax: 021.222.07.67

E-mail: ivo_print@yahoo.com

Site: www.editura-andreas.ro

© Editura **ANDREAS** PRINT, București, 2013

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă, stocată și retransmisă sub formă tipărită, electronică, mecanică, fotocopiată, audio sau sub orice altă variantă fără permisiunea scrisă a **Editurii Andreas**.

Editor: Gheorghe DUMITRU

Redactare: Laura-Ivona DUMITRU

Bun de tipar: 12.04.2013

Coli tipar: 12

Format: Z₆ (16/54x84 cm)

CUPRINS

Cuvânt înainte / 7

BASME sau POVEȘTI POPULARE / 9

Lupul pârcaľab / 9

Ieftin și scump / 12

Scrie, logofete, scrie! / 14

Vulpea firoascoasă / 16

Bucatele afumate / 19

Varză roșie / 22

Mare zăpăceală / 24

Multe meșteșuguri nu folosesc totdeauna / 27

Copilul cel isteț / 30

Popa, căľugărul și turcul / 37

Cum cugetă sasul / 40

Mierloiul și scatiul / 42

Copilul și șarpele / 45

(Trei snoave) / 48

BASME PĂGÂNEȘTI (Din poveștile unchiașului sfătos) / 55

Mărul discordiei / 55

Grădina Esperidelor / 64

Hercule / 67

Prometeu / 115

Midas / 130

Labirint și firul Ariadnei / 139

Chimera (Himera) / 144

DIN PERIODICE / 149

Pânza Penelopei / 149

Nodul Gordian / 153

Capul Meduzei / 157

Pegas / 161

Muzele / 163

Sabia lui Damocles. Urechea lui Dionisie / 165

Glosar / 171

Zei romezi și corespondenții lor în mitologia greacă / 177

Repere biobibliografice / 179

Cuvânt înainte

Fără îndoială că în întreaga operă a lui Petre Ispirescu, cele mai valoroase rămân *Basmele*, prin complexitatea și autenticitatea lor populară, și este pe deplin meritată considerația conform căreia reprezintă *cea mai frumoasă colecție de basme populare românești*.

Totuși, pe lângă acestea, iscusitul culegător a mai adăugat și alte bijuterii: „Snoave sau povești populare”, reușite prin naturalețea cu care sunt reproduse, prin păstrarea caracterului pur folcloric, dar și moralizator, căci ele sunt însoțite de comentarii din care reiese și intenția pedagogică.

Un alt volum de referință în opera „culegătorului-tipograf”, așa cum cu modestie se considera, este cel intitulat „Din poveștile unchiușului sfântos”, care include și „Basme păgânești”, unde sunt repovestite, într-o manieră simplă, mituri și legende istorice, fragmente din mitologia greacă, de un real folos în a lămuri asupra unor personaje și întâmplări din mitologie. „Știam că, înfățișate sub această formă nouă și ade-

menitoare, miturile religiunii anticilor elini vor deveni pentru poporul nostru o învățătură folositoare și înlesnită, pe care cărturarii o dobândesc cu anevoință numai prin studii îndelungate și greoaie”, scria Al.I. Odobescu în Prefața la acest volum.

Cărțile lui Ispirescu se află în permanență pe rafturile librăriilor și ale bibliotecilor publice, dar și personale, cele adunate în paginile lor cu atâta migală, dar și cu măiestrie, având o reală valoare documentară, garantând păstrarea unor capodopere ale înțelepciunii populare românești.

Laura Ivona Dumitru

Lupul pârcaľab

Era iarnă. Pământul se acoperise de zăpadă. Se zicea că ninsoarea ce căzuse era de patru palme domnești. Era una din iernele cele mai grele. Lupul, flămând, ieșise din pădure și ținea poteca. Mergând pe cărare, se întâlnește cu un *asin*. Vederea pradei sale atât îi ațâțase pofta de mâncare, încât îi lăsa gura apă; mai cu seamă că nu-i știa de rost de vro trei zile.

– Stai să te mănânc, blestematule, că încă sunt lihnit de foame.

– Ce mai treabă; parcă altceva mai bun n-ai de făcut, răspunse asinul. Că o să mă mănânci, știi; ești bun de una ca aceasta. Dară ce o să alegi din mine, un biect dobitoc slab, prăpădit de boală și osteneală? Deocamdată îți vei momi foamea, dară pe mâine?

– Bun e Dumnezeu. Dacă mâine nu voi da peste vreun vânat, găsesc eu poimăine, și de foame nu mă lasă el să mor.

– Așa este. Însă nu este mai bine să ai în toate zilele cu ce să-ți umpli *bărdăhanul*, și fără să muncești?

– Ba da, se grăbi lupul a răspunde; însă eu nu știu alt meșteșug decât pe acela ce l-am învățat...

– Eu cunosc un altul. Și dacă vei binevoi, n-ai decât să mă ascuți și te încredințez că vei scăpa de lipsă și de foame. Aș fi voit să mă folosesc eu de ceea ce am să-ți spui; dară eu nu știu de ce toate dobitoacele râd de mine. Și dacă urechile îmi sunt lungi, alte animale au coade lungi, boturi lungi, coarne, și cu toate astea ele nu sunt așa de râs ca mine.

– Ia lasă astea și dă mai iute de spune, că n-am timp de pierdut.

– Ascultă. *Pârcălabul* din satul nostru a murit; toți sătenii ar voi să fie pârcălabi, și din aceasta tot satul este învrăjbit. Mai bucuros ar alege pe un străin decât pe unul din ei. Și, ca să-și îplinească dorința, mă trimise pe mine să aduc pe oricine voi întâlni. Dumnezeu mi te scoase în cale și eu te povățuiesc să nu mai întârzii și să vii cu mine.

– Și ce bine poate să-mi aducă aceasta? întrebă lupul; tu îmi ziseși că voi scăpa de neajunsul foamei.

– Tocmai aceasta. *Pârcălabul*, după cum se știe, este capul satului. Oițele, mieluseii, găinile, purceii, toți sunt subț ascultarea lui. Pe fiecare zi vei putea alege câte una pentru prânzul d-tale, fiindcă *pârcălabul* nu este el așa degeaba *pârcălab*.

– Dacă este așa, te ascult, *aidi* să mergem.

Și porniră amândoi spre sat; asinul înainte și lupul după dânsul; asinul se tot uita înapoi și lărga pasul; lupul, plin de bucurie, cu mațele chiorăinde și mândru, îl ținea de scurt și mergea aproape de măgar, spre a nu scăpa din ghiare un așa chilipir.

Abia ajunseră la marginea satului și asinul o rupse d-a fuga; lupul după el. Țăranii, văzând că intră lupul în sat, săriră cu mic cu mare, cu ciomege, cu topoare, cu bulgări, dădură chiote, îl loviră și luară pe lup în goană cu câinii. Cât p-aci să-i rămâie pielea p-acolo; de chiu, de vai, scăpă de moarte, dară huiduit, lovit și cotonogit. Nici nu prinse de veste când ajunse în pădure peste nămeți și troiene, ostenit, de era să crape fierea în el. Aci cugetă el că trebuie să se odihnească puțin.

Tocmai p-atunci un călugăr, care se înotrcea la schitul unde era închinat, trecea prin pădure și, văzând lupul flămând, alergând cu limba scoasă de un cot, de frică, luă *rasa* în cap, se făcu ghem și se culcă pe zăpadă. Lupul crezu a fi găsit cel mai nimerit loc de odihnă, punându-se pe această buturugă pârlită, după cum o credea el că este, și începu a-și *imputa* zicând:

– Moșii mei, pârclabi n-au fost, tată-meu, asemenea, n-a fost pârclab, cine mă puse pe mine a crede că eu aș fi bun de o asemenea slujbă? Rămăsei și nemâncat! Crăp de foame și de osteneală. N-are cine mă lua de coadă, și să mă învâртеască, și să mă învâртеască, până mi-o rupe și coada; *încai* să mă aleg cu atât.

Călugărul n-așteptă să mai zică încă o dată lupul ceea ce credea el că-și spune numai lui însuși și făcu tocmai precum se temea lupul că nu o să se găsească nimeni cine să-i facă și ăst neajuns.

ieftin și scump

Tată, am găsit un bou ieftin; bine ar fi să-l cumperi, zise un june ca de optsprezece până la douăzeci de ani tatălui său, plin de bucurie.

– De unde știi tu că este ieftin, și cine este cel ce îl vinde? întrebă părintele.

– Este un nenorocit, tată, răspunse junele, căruia i-au murit până acum mai mulți boi. Vitele, ce bruma i-a mai scăpat, le-a schimbat pe bani. El voințește să se apuce de altceva, căci cu vitele n-are noroc. Boul ce i-a rămas încă este hotărât să-l dea pe ce l-o da, numai să scape de dânsul, și nu găsește să-l vândă.

– Și în cât l-a lăsat?

– Eu l-am tocmit și îl pot scoate cu vro cincizeci de lei.

– Este scump, dragul tatei.

Surprins de răspunsul tatălui său, bietul june lăsă ochii în pământ, tăcu și se duse într-ale sale. Era convins că tată-său știe ce spune.

Soarta, care până aci fusese cam aspră cu această familie, se îndură în cele din urmă, și de un *cârd* de vreme începu a-i zâmbi. Pe ce puneă mâna bătrânul, totul îi ieșea spre bine.

